

Nota de premsa

## ***Transgredint la Venus,*** **la nova exposició del Teatre-Museu Dalí**

**L'escultura *Venus de Milo amb calaixos* del museu dalinià dialoga amb la seva homònima americana, que s'exposa com a préstec digital en forma de creació hologràfica**

**Figueres, 27 d'octubre de 2022.-** El Teatre-Museu Dalí ha presentat aquest matí la nova exposició temporal que porta per títol ***Transgredint la Venus. Dalí és clàssic, és surrealista i és Pop Art!*** L'han presentat Montse Aguer, directora dels Museus Dalí, i Laura Bartolomé, comissària de la mostra i curadora de la Fundació Gala-Salvador Dalí. Una de les novetats principals rau en la manera com es mostra l'escultura *Venus de Milo amb calaixos* que forma part de la col·lecció permanent de l'Art Institute of Chicago i que aquest cedeix a la Fundació Dalí com a préstec digital. Per això, s'ha realitzat una creació hologràfica que es presenta en una pantalla OLED transparent LG, que vol ser alhora un homenatge als hologrames que Dalí va crear durant els anys setanta en col·laboració amb el Premi Nobel de Física Dennis Gabor. A més de les dues escultures, una física i l'altra digital, s'hi exposen 1 oli, 3 dibuixos, 1 peça de material preparatori, 15 fotografies, 3 fullets, 2 revistes, 2 llibres i un fragment del film *Autoportrait mou*.



Salvador Dalí al seu taller de Portlligat, 1968. © Melitó Casals, "Meli"/Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2022. Drets d'imatge de Salvador Dalí reservats

### **Dalí com a nexa entre el Classicisme, el Surrealisme i el Pop Art**

L'exposició, que es podrà veure a partir d'avui i fins la tardor vinent, permet visibilitzar les principals línies de pensament de Dalí entorn a la *Venus de Milo* i la importància d'aquesta escultura hel·lenística al llarg de la seva creació artística. També analitza la reinterpretació que Dalí en fa als anys seixanta situant-la com un precedent del Pop Art. Com destaca Montse Aguer, juntament amb l'obsessió per la pintura *L'Àngelus* de Millet, la *Venus de Milo* li serveix a Dalí per desenvolupar el seu mètode paranoicocrític d'interpretació de la realitat. L'escultura *Venus de Milo amb calaixos* és una de les peces que Dalí va incorporar al seu Teatre-Museu.

### **Una tecnologia d'última generació per a un préstec digital**

L'exemplar de bronze de la *Venus de Milo amb calaixos* que pertany a la Fundació Dalí s'exposa dins d'una vitrina de vidre en diàleg amb la seva homònima americana, aquesta darrera en forma d'una creació hologràfica que es mostra gràcies a la tecnologia emergent OLED transparent. Aquest tipus de pantalla permet mostrar imatges de tipus hologràfic amb alta definició, brillantor i contrast. El dispositiu de l'exposició és una de les primeres unitats d'aquesta tecnologia pionera, que es preveu que evolucioni exponencialment en un futur proper. Les imatges d'alta resolució han estat cedides per l'Art Institute of Chicago, la tècnica hologràfica l'ha realitzat tururut Art Infogràfic i la pantalla OLED l'aporta l'empresa LG.



A l'esquerra, *Venus de Milo amb calaixos* de 1964 de Figueres, en diàleg amb la seva homònima americana de 1936. De l'obra: © Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí/VEGAP, Figueres, 2022. De la foto: © Salvador Dalí, The Art institute of Chicago

Amb aquest préstec digital la Fundació Dalí aposta per la introducció de la tecnologia a l'espai expositiu, per la preservació i conservació de les obres d'art originals i per la sostenibilitat dels préstecs d'obra internacionals.

### ***Transgredint la Venus. Dalí és clàssic, és surrealista i és Pop Art!***

A *Vida secreta de Salvador Dalí*, l'artista declara: "La meua glòria surrealista no valia res. Havia d'incorporar el Surrealisme en la tradició. La meua imaginació havia de tornar a ésser clàssica". Amb tota probabilitat, es refereix retrospectivament a finals de 1936, moment en què ja ha conegut la fama a Europa i especialment als Estats Units, i la revista *Time* ha publicat un retrat de Dalí fet per Man Ray a la portada del mes de desembre. Segurament, aquesta imatge esdevé el punt de partida simbòlic d'un nou començament que el distancia de l'entorn surrealista de París, i també d'Europa.

Jennifer Cohen, Curadora assistent de Recerca de l'Art Institute of Chicago, afirma: "Dalí es va investir a si mateix amb la responsabilitat d'encapçalar un segon renaixement que invocaria les qualitats perdurables de l'art clàssic, alhora que adoptava les invencions de la psicoanàlisi. A la seva autobiografia, una il·lustració que es titula "La nova carn" emfasitza el seu gir cap al Classicisme i on escriu: "havia de començar a lluitar per una cosa que era «important». Aquesta cosa important havia de fer «clàssica» l'experiència de la meua vida, dotar-la d'una forma, una cosmogonia, una síntesi, una arquitectura d'eternitat". Més enllà d'aquests objectes psicològicament rellevants basats en assemblatges, Dalí estava creant una "nova carn", una ambició amb un abast molt més enllà del Surrealisme.

*Venus de Milo amb calaixos* és una escultura de guix de 1936 que rememora, a escala reduïda, l'obra original conservada al Musée du Louvre de París des de 1821. Dalí transgredeix el referent clàssic perforant el cos de la Venus amb sis calaixos, elements que, segons Dalí, només es poden comprendre a través de la psicoanàlisi: "l'única diferència entre la Grècia immortal i l'època contemporània és Sigmund Freud, que ha descobert que el cos humà, que era purament neoplatònic a l'època dels grecs, avui és ple de calaixos secrets que només la psicoanàlisi és capaç de desvetllar". "¿És possible que el seu desig de transgressió respongui a la voluntat d'acomodar l'ideal del món clàssic a la realitat del present, *ergo* als anys trenta del segle XX?



Instal·lació amb la *Venus de Milo amb calaixos* a l'exposició *Salvador Dalí 1939*, galeria Julien Levy de Nova York

Eric Schaal © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2022




Els calaixos formen part de la seva iconografia surrealista més genuïna i apareixen a la seva pintura a partir de 1929. Fan eclosió però el 1936, coincidint amb la creació d'aquesta escultura que l'artista situa en el marc de la Guerra Civil. A *Confessions inconfessables* de Salvador Dalí podem llegir: "El caos espanyol em va trastornar i els monstres de la Guerra Civil van envair els meus quadres [...]. La mort, el no-res, l'abjecció de l'odi m'assetgen. El meu sistema paranoicocrític funciona perfectament. En plena desesperació, continuo pintant i exaltant el meu vertigen. Invento la *Venus de Milo amb calaixos ...*". A propòsit d'aquestes declaracions, Laura Bartolomé es pregunta si Dalí va poder concebre aquests calaixos "com a facilitadors de l'exploració del subconscient d'una societat que, allunyada de l'ideal clàssic encarnat per la *Venus de Milo*, s'ha vist abocada al conflicte civil".

lukewarm telephones are disgusting, and to demand telephones that are as cold, green and aphrodisiac as the augur-troubled sleep of the cantharides. Telephones as barbarous as bottles will free themselves of the lukewarm ornamentation of Louis XV spoons and will slowly cover with glacial shame the hybrid decors of our suavely degraded decadence.

Man has the right to demand the trappings of a queen for the "objects of his desire": costumes for his furniture! for his teeth! and even for gardenias! Hand embroidered slipcovers will protect the extreme sensibility of "calf's lung railway tracks", colored glass with Persian patterns will be introduced into automobile design to keep out the ugly raw light of diurnal landscapes. The color of old absinthe will dominate the year 1941. Everything will be greenish. "Green I want you green"—green water, green wind, green ermine, green lizards swollen with sleep and gliding along the green skin and the dazzling décolletes of insomnia, green silver plate, green chocolate, green the agonizing electricity that sears the live flesh of civil wars, green the light of my own Galá!

In the nightmare of the American Venus, out of the darkness (bristling with dry umbrellas) the celebrated taxi of Christopher Columbus. Within, Christopher Columbus in person is proudly sitting. He is soaked in a persistent and dripping rain. Three hundred live Burgundy snails crawl up and down his motionless body and in the hollows of his livid face. On the breast of Christopher Columbus one may read this enigmatic sign: Am I back already? Why, with his index finger, does he point toward Europe? Why is he accompanied by the invisible ghosts of the Duke and Duchess of Windsor? Why is a somnambulistic Spanish girl attached to the steering-wheel of his de luxe Cadillac with golden chains? HERE ARE STILL MORE IMPENETRABLE DALIAN MYSTERIES, HEAVY WITH OBSCURE AND FAR REACHING SIGNIFICANCE, BUT ONE THING IS CERTAIN: A CATALAN, CHRISTOPHER COLUMBUS, DISCOVERED AMERICA. AND ANOTHER CATALAN, SALVADOR DALÍ, HAS JUST REDISCOVERED CHRISTOPHER COLUMBUS. NEW YORK! YOU WHO ARE LIKE THE VERY STALK OF THE AIR, THE HALF CUT FLOWER OF HEAVEN! YOU, MAD AS THE MOON, NEW YORK! I SEE YOU WON BY THE SURREALIST "PARANOIA-KINESIS". YOU MAY WELL BE PROUD, I GO AND I ARRIVE, I LOVE YOU WITH ALL MY HEART.

**Dalí**



**Declaration of the Independence of the  
Imagination and the Rights of Man  
to His Own Madness**

WHEN, IN THE COURSE OF HUMAN CULTURE IT BECOMES NECESSARY FOR A PEOPLE TO DESTROY THE INTELLECTUAL BONDS THAT UNITE THEM WITH THE LOGICAL SYSTEMS OF THE PAST, IN ORDER TO CREATE FOR THEMSELVES AN ORIGINAL MYTHOLOGY WHICH, CORRESPONDING TO THE VERY ESSENCE AND TOTAL EXPRESSION OF THEIR BIOLOGICAL REALITY, WILL BE RECOGNIZED BY THE CHOICE SPIRITS OF OTHER PEOPLES — THEN THE RESPECT THAT IS DUE

Salvador Dalí. *Declaració de la independència de la imaginació i els drets de l'home a la seva pròpia bogeria*, 1939

Quant a les dues claus que veiem el 1939 a la Julien Levy Gallery de Nova York, la seva presència segurament és efímera. No es té cap indici que formessin part de la creació original de 1936, ni tampoc es tornen a detectar amb posterioritat. L'afegit transitori de nous atributs a una obra ja acabada, com són les claus, és una pràctica que Dalí exercita amb certa freqüència durant els anys trenta. El resultat és una obra efímera que només existeix mentre dura la seva presentació pública. A efectes d'estudi, aquesta creació de 1939 s'identifica com una versió o variació de l'obra original, és a dir, de la *Venus de Milo amb calaixos* de 1936.

Poc després que Salvador Dalí presenti aquesta escultura a la Julien Levy Gallery l'any 1939, crea el *Somni de Venus*, un pavelló per a l'Exposició Universal de Nova York. A la façana, hi projecta una Afrodita amb cap de peix, inspirada en *El Naixement de la Primavera* de Boticelli. Una creació novament transgressora que és censurada pel comitè organitzador, censura a la què Dalí respon amb la seva *Declaració de la independència de la imaginació i els drets de l'home a la seva pròpia bogeria*.

Temps després, l'any 1964, Dalí realitza una edició limitada de bronzes de la *Venus de Milo amb calaixos*. És probable que accedeixi a replicar aquesta escultura com a resposta a la creixent demanda d'obra per a exposicions internacionals. En realitat, la *Venus de Milo amb calaixos* forma part de gairebé totes les grans retrospectives de Dalí: el mateix 1964 al Japó, després a Nova York (1965), Amsterdam (1970) i també al Centre Pompidou de París (1979).

Coincidint amb aquesta edició de bronzes Dalí afegeix pompons a cadascun dels calaixos de l'escultura en guix de 1936 i a tots els exemplars de bronze, elements que també es poden llegir en clau de transgressió. Només l'exemplar que reserva per al Teatre-Museu Dalí, identificat amb la marca "Exemplaire Gala Dalí" n'és una excepció. Amb aquest gest, és molt probable que volgués distingir aquest exemplar de la resta de bronzes, i convertir-lo així en un determinat tipus d'obra única. Jennifer Cohen interpreta l'afegit dels pompons com "una aportació de múltiples referències històriques i contemporànies al tema clàssic de l'objecte, no només perquè recorda l'*Objecte* de Meret Oppenheim (anomenat *L'esmorzar en pell* per André Breton) i les ungles d'ermíni del maniquí de Bonwit Teller amb el cap fet de roses del mateix Dalí, sinó perquè també anticipa les il·lustracions posteriors de l'artista el 1970 per a la *Venus de les pells* de Leopold Sacher-Masoch". Aquest salt històric, segons Cohen, es produeix "a través d'una intervenció que es pot descriure com un ornament de moda, i que aconsegueix que el 1936 de Dalí torni a ser rellevant, i així l'obra fràgil i envellida es transformi per trobar el seu moment en la cultura visual de començaments de la dècada dels seixanta".

El novembre de 1964, Dalí anuncia davant les càmeres de TVE la instal·lació de sis *Venus de Milo* amb els seus respectius calaixos a la balconada del seu futur museu. Imagina aquest projecte com exemple "d'allò més truculent del que avui s'anomena Pop Art". Malgrat que això no s'acaba duent a terme, suposa una clara declaració d'intencions. A més, a *Autoportrait mou de Salvador Dalí*, un film enregistrat per Jean-Christophe Averty a Portlligat l'any 1966, l'artista afirma davant la càmera que la seva *Venus de Milo amb calaixos* és "una lliçó per als artistes Pop". I la identifica, fins i tot, com a antecedent del Pop Art a la monografia *La visió artística i religiosa de Gaudí*, publicada el 1969.

Al Teatre-Museu Dalí, quan l'espectador transita pel primer pis, després de sortir de la Sala Mae-West, es troba amb una particular successió d'obres: el *Bust de dona retrospectiu 1933/1976-1977*, un dels seus principals objectes surrealistes; la fornícula amb la *Venus de Milo amb calaixos 1936/1964*; una instal·lació consagrada a *L'Àngelus* de Millet, i per tant al seu mètode paranoicocrític; l'espai reservat a *Poesia d'Amèrica*, una pintura de 1943 en què el Surrealisme i els calaixos encara hi són evidents, i en la què Dalí anticipa el Pop Art amb la representació d'una ampolla de Coca-Cola. Al final del recorregut, hi ha una secció dedicada a Moisès i el monoteisme, un clar tribut a l'obra de Freud.

L'amalgama de Classicisme, Surrealisme, psicoanàlisi i Pop Art d'aquesta galeria és la mateixa que condensa en la seva *Venus de Milo amb calaixos*. I tot plegat persisteix en el seu particular Olimp, el Teatre-Museu Dalí, la seva darrera gran obra d'art que és alhora el reservori de la seva immortalitat.

### **Publicació digital**

La publicació digital inclou textos de Montse Aguer, Laura Bartolomé i de Jennifer Cohen de l'Art Institute of Chicago. Es pot descarregar al web de la Fundació Dalí en 4 idiomes: català, castellà, francès i anglès. Així mateix, hi ha disponible un apartat web específic per aquesta mostra.

### **Muntatge**

L'exposició es pot veure des d'avui 27 d'octubre i fins la tardor de 2023 a la Sala de les Lògies del Teatre-Museu Dalí de Figueres. El muntatge ha anat a càrrec de Pep Canaleta de 3carne33. El grafisme és d'Alex Gifreu.

### **Per a més informació:**

Oficina de Premsa

Imma Parada

Tel. 972 677 516 / 687416709

[comunicacio@fundaciodalí.org](mailto:comunicacio@fundaciodalí.org)

[Transgredint la Venus - Dalí exhibitions \(salvador-dali.org\)](http://salvador-dali.org)